

Libri Carolini Bağlamında Şarlman Dönemi İkona Algısı

Seda Özmen

Araştırma Makalesi

^a Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak
Bülent Ecevit Üniversitesi, İnsan
ve Toplum Bilimleri Fakültesi,
Tarih Bölümü,
Zonguldak/TÜRKİYE
sadaozmen@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-9235-4476

Geliş: 14 Ağustos 2024
Kabul: 11 Aralık 2024
Yayın: 10 Şubat 2025

Bu çalışma ön inceleme sürecinde
ve yayımlanmadan önce
iThenticate ile taranmıştır.

ÖZ

Sekizinci asırda Bizans, Batı'nın aksine çok yoğun bir şekilde ikona tartışmalarına sahne olmuştur. 754 yılında Hieria Konsili ile birlikte ikonaların ibadetlerde kullanılmasının kesin olarak yasaklanmasının yarattığı şok, 787 yılında ikonaların kutsallığını tanıyan II. İznik Konsili ile giderilmeye çalışılmışsa da bu konu arada bir canlanan ama sürekli devam eden bir çatışma yaratmıştır. Batı'da ise Doğu'daki kadar önemli bir yer işgal etmeyen ikona konusu II. İznik Konsili'nin kararlarının Şarlman'a ulaşmasıyla gündeme gelmiştir. Şarlman'ın önemli ilahiyatçıların bu konuya eğilmesi ve onlardan biri olan Theodulfus'un yoğun çabaları neticesinde Libri Carolini olarak bilinen çalışma ortaya çıkmıştır. Libri Carolini, II. İznik Konsili'nin ikona tapınımına yönelik iddialarına cevaben oluşturulmuş bir çalışma olmakla birlikte önceki konsilin ikona karşıtı tutumunu da eleştirmekten kaçınmamıştır. Bu bakımdan Şarlman'ın ağızından yazılan ve dört kitaptan oluşan bu kapsamlı çalışma Batı'nın yani Karolenj dünyasının ikonalara yönelik ılımlı yaklaşımını derinlikli olarak ortaya koyan bir çalışmadır. Makale, eserin ikona tapınımı hakkında ne söylediğini ve Şarlman döneminde bu konuda nasıl bir algı olduğunu ortaya koymayı amaçlamakla birlikte, Doğu-Batı, İmparator-Kilise ilişkilerine ışık tutmayı ümit etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Libri Carolini, Şarlman, İkona, II. İznik Konsili

The Perception of Icon in the reign of Charlemagne According to Libri Carolini

Research Article

* Ph.D., Zonguldak Bülent Ecevit
University, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Department
of History, Zonguldak/TÜRKİYE
sadaozmen@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-9235-4476

Received: 14 August 2024
Accepted: 11 December 2024
Published: 10 February 2025

This paper was checked for
plagiarism using iThenticate
during the preview process and
before publication.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution
4.0 (CC BY-NC 4.0)
International License

ABSTRACT

In the eighth century, Byzantium, unlike the West, witnessed intense debates over the use of icons. While the Second Council of Nicaea (787) sought to resolve the controversy by affirming the veneration of icons after the absolute prohibition enacted by the Council of Hieria (754), the issue remained contentious and resurged intermittently. In the West, where icons did not hold the same theological significance as in the East, the matter gained attention when the decisions of the Second Council of Nicaea reached Charlemagne. This prompted significant theological engagement, particularly by Theodulf of Orléans, leading to the creation of the Libri Carolini. The Libri Carolini, a polemical work composed in response to accusations of icon worship during the Second Council of Nicaea, also criticized the earlier council's iconoclastic stance. Written from Charlemagne's perspective and comprising four books, the treatise reflects the Carolingian world's nuanced and moderate approach to the role of icons in Christian worship. This article examines the Libri Carolini's critique of icon veneration and its articulation of the Western perspective during Charlemagne's reign. It also seeks to illuminate the broader implications for East-West relations and the dynamics between imperial authority and the Church.

Keywords: Libri Carolini, Charlemagne, Icon, Second Council of Nicaea

Funding: The author has reported that this study received no financial support.

Conflicts of interest: The author declares that there are no potential conflicts of interest.

Peer Review: External, double-blind

Finansman: Herhangi fon veya maddi destek kullanılmamıştır.

Çıkar Çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Bağımsız, çift-kör hakemlik.

Atf - Cite: Özmen, Seda. Libri Carolini Bağlamında Şarlman Dönemi İkona Algısı. *History Studies* 17, no. 1 (2025): 235-255.

Giriş

Yunanca “imge” anlamına gelen ikona kelimesi, Hristiyan inancında ikona kültü bağlamında “ilahî olanın imgesi” şeklinde teolojik bir anlam kazanmıştır. Başta İsa Mesih olmak üzere Meryem ve diğer aziz ve kutsal kişilerin çeşitli malzemeler üzerine resmedilmesi ve bunların ibadetlerde kullanılması âdetinin tam olarak nasıl ortaya çıktığı bilinmemektedir. İkona kültürüne dair ilk atıflar Hristiyanlığın Roma İmparatorluğu’nun resmi dini olduğu dördüncü asra tarihlenmektedir. Bunlardan biri Papa Silvester’in (p. 314-335) İmparator I. Constantinus’u Hristiyan yapmak için havarilerin resimlerini kullandığı anlatıdır. Bizans’ta sekizinci asırdan sonra önem kazanan bu anlatının doğruluğu şüpheli görülmüştür; zira ikonalar karşısında Kilise¹ ve kilise babalarının aksi bir tutum sergilediğine dair de pek çok kayıt mevcuttur. Bunlardan biri M.S. 306 yılında toplanan Elvira Konsili’nin “kilisede resim bulunmaması ve tapınılan şeylerin resminin kilise duvarlarına çizilmemesi ile ilgili 36. kanonudur.² Bir diğeri ise I. Constantinus’un danışmanı Piskopos Eusebius’un imparatorun kızının ikonalarla ilgili sorusuna insani olanın ilahî olanı resmedemeyeceğine dair verdiği yanıtıdır.³ Anlaşıldığı kadarıyla Roma İmparatorluğu’nun Hristiyanlaşma sürecinde ikonalar konusunda bir kafa karışıklığı ortaya çıkmış, Kilise ve kilise babaları pagan inancından kaynaklandığını düşündükleri bu külte engel olmaya çalışmışlardır. Ancak zaman içerisinde ikonaların bir Hristiyan kültüne dönüşmesine engel olamamışlardır.

Kutsal Kitap’ın “Kendin için oyma put, yukarıda göklerde olanın yahut aşağıda yerde olanın yahut yerin altında sulara olanın hiç suretini yapmayacaksın” (Çıkış 20: 4) emri yerini Paulus’un İsa için söylediği “görünmez Tanrı’nın sureti, bütün yaratılışın ilk doğanı O’dur”⁴ ifadeleri almış ve ikonalar Hristiyan öğretisi için vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Hristiyanlık açısından hem teorik hem de pratik anlamda kullanışlı hale gelen ikonalar ibadetlerde yerini almaya başlamıştır. Efes Piskoposu Hypatios’un (öl. 6.yy) “imgeler okuma yazma bilmeyenlerin incilidir” ifadesinde olduğu gibi ikonaların eğitici yönüne dikkat çekilmiş ve ikonalar bilgi kaynağı olma açısından Kutsal Kitap’la aynı seviyede görülmüştür.⁵

692 yılında toplanan Trullo Konsili’nin 82. kanonunun kuzu şeklinde çizilen Mesih’in insan biçiminde resmedilmesine karar vermiş olması, ikonaların kilise ritüellerindeki önemine işaret etmekle birlikte, bu konuda zamanla birtakım düzenlemelere gidildiğini de göstermektedir.⁶ Bu süreçten itibaren ilahî güçlerin bir tezahürü olarak görülen ikonalara hürmet yaygınlaşmış ve pek çok kilise ikonalarla süslenmiştir. Erken örneklerden biri Roma’daki Santa Maria Antiqua’nın Theodotus Şapeli’nde yer alan çarımha gerilme ikonası, Sina’daki Azize Ekaterini manastırındaki İsa Pantokrator ikonası ve daha çok bilinen İmparator I. Iustinianus’un (öl.565) büyük eseri Ayasofya’yı süsleyen kutsal resimlerdir. İkonalar yalnızca kiliseleri süslememiş, kamusal alanlarda, evlerin özel köşelerinde yer bulmuş, hatta insanlar yanlarında

¹ Metin boyunca aksi belirtilmedikçe, büyük harfle yazılan Kilise ifadesiyle Roma Katolik Kilisesi kastedilmektedir.

² Carl Joseph von Hefele, *Conciliengeschichte: nach den Quellen bearbeitet I.* (Freiburg: Herder’sche verlagshandlung, 1873), 170.

³ Hans Belting, *Likeness and Presence A History of the Image before the Era of Art.* (Chicago and London: The University of Chicago Press, 1994), 145.

⁴ Koloselilere, 1:15.

⁵ “Ne herkes okuryazar ne de herkesin okuyacak boş vakti var; bu nedenle kilise babaları bu şeylerin, olağanüstü kahramanlık eylemleri olarak ikonalarda tasvir edilmesini kararlaştırdılar; böylece ikonalar bu eylemlerin özlü hatırası olarak hizmet edecekler”. Ioannes Damascenus’un kutsal ikonalarla ilgi vaazından, aktaran Vera Geelmuyden Bulgurlu, “Doğu Ortodoks Dininde İkonaların Anlamı”, *İkonalar* içinde., Çeviren Ali Özdamar (İstanbul: Kitap yay., 2005), 36.

⁶ Carl Joseph von Hefele, *Conciliengeschichte: nach den Quellen bearbeitet III.* (Freiburg: Herder’sche verlagshandlung, 1877), 340.

taşıyabilecekleri ikonalara sahip olmuşlardır. İkonalar sayesinde insanlar her an ilahi olanla iletişime geçerek mucizevi şekilde ondan yardım talep etme imkânına kavuşmuşlardır.⁷

İsa Mesih'in, Meryem'in ve diğer azizlerle insan arasında direkt iletişim imkânı sağladığına inanılan ikonalar Bizans düşünsel geleneği tarafından da önemli ölçüde desteklenmiştir. Hristiyan İlahiyatçı Ioannes Damascenus'un (Şamlı Yuhanna-öl. 749)⁸ Ortodoks ilahiyatı ve litürjisi açısından ikonaların önemine dair açıklamaları, ikona tartışmalarından evvel Bizans'ın ikonalara karşı sergilediği tutumu ortaya koymaktadır:

*"Görünmez olan ete kemiğe büründüğünde onun benzerliğini çizebilirsiniz. Şekli ve sınırları olmayan, tasavvur edilemeyen bir ruhtan ibaret olan Tanrı kendini etten kemikten bir hizmetkâr gibi ortaya koyduğunda, onun suretini resmedebilir ve hayal etmek isteyen herhangi birine bunu gösterebilirsiniz."*⁹

Ioannes'in ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, ibadet aracı olarak kullanılan ikonalar Hristiyanlığın *teslis* akidesiyle ilişkilendirilmiş ve Tanrı'nın İsa'da vücut bulduğuna dayanan enkarnasyon doktrini ile açıklanmaya çalışılmıştır. Tanrı'nın insan bedenine bürünüp görünür olmasıyla, kutsal olanın resmedilmesi bir tutulmuş ve kutsal olanla irtibatı kolaylaştıran bir araç olarak ikonalar teşvik edilmiştir. İkonalar karşısında gösterilen öpme, dokunma, eğilme secde etme, mum yakma ve benzeri fiillerin ikonanın kendisiyle ilgili olmadığı, ikonanın simgelediği kutsala yönelik ibadetler olduğu vurgulanmıştır.

Ioannes, ikonlar konusunda önemli bir ayırım yapmıştır. Bu ayırmda, Mesih, *teslis* ve Tanrı'nın Annesi (Meryem) gibi ikonaları *latreia* kategorisine yerleştirirken, prototipi ilahî bir fenomene dayanmayan diğer ikonaları ise *schetike prokynesis* kapsamında değerlendirmiştir. Ioannes, tapınma objesi olarak görülen ikonaların yalnızca Tanrı'yı temsil ettiğini, diğer ikonaların ise daha tali figürleri simgelediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, her iki tür ikonanın da ibadetlerde kullanılmasını savunan Ioannes'e göre ikonların teofanik özelliği ve tefekkür anında bizzat tasvir edilen karakterin huzurunda bulunma deneyimi sunması onu bizzat kendisine tapınılan bir şey olmaktan çıkartmaktadır.¹⁰

Kilise Babası Büyük Basilius'un (öl.379) "imgeye gösterilen saygı, prototipine geçer" sözü de aynı şeye işaret etmektedir. İsa'nın yahut diğer kutsal kişilerin ikonaları, görünemez varlıkla görünür olan üzerinden ilişkiye geçmeyi sağladıklarından, hedef değil araç olarak görülmüşlerdir. Ancak bu araç hedeften ayrı bir varlık olarak da düşünülmemiştir. Basil durumu şöyle bir örnekle açıklamaya çalışmıştır: "Nasıl ki pazar yerindeki imparatorluk imajına bakıp imparatoru kabul eden hiç kimse, iki imparatorun, önce imgenin, sonra gerçek imparatorun varlığı sonucunu çıkaramazsa, burada da durum budur. İmge ve imparator bir olsun (çünkü görüntü imparatorun çoğalmasına neden olmaz), aynı şey İlahî Logos ve Tanrı için de geçerlidir." Böylece Arketip ile imgenin birleşmiş ve imgeye gösterilen hürmetin arketipe yönelik olduğu ifade edilmiştir.¹¹

⁷ Ewa Balicka-Witakowska, "Bizans Kiliselerinde İkonaların Konulduğu Yerler", *İkonalar* içinde., Çeviren Ali Özdamar (İstanbul: Kitap yay., 2005), 41-61.

⁸ Ioannes Damascenus (Şamlı Yuhanna yahut Yuhanna ed-Dımaşki) Emevi hakimiyeti altında Şam bölgesi Hristiyanlarının halife nezdindeki temsilcisi ve vergi amiri (logothète) olarak hizmet etmekte iken manastır hayatına çekilerek ikonaları savunan yazılar kaleme almıştır. Bu sebeple ikonoklast imparatorlarla karşı karşıya gelen Ioannes bir süre sonra ikonoklazmı lanetleyen II. İznik Konsili (787) kararıyla azizlik mertebesine yükselmiştir. Bkz. İsmail Taşpınar, "Doğu'nun Son Kilise Babası Yuhanna ed-Dımaşki (649-749) ve İslâm", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 21 (2001): 26, 28-29.

⁹ Timothy E. Gregory, *Bizans Tarihi*. Çeviren Esra Ermert, (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016), 208.

¹⁰ Mustafa Göregen, "İkonoklastik Konsil ve Yahya Dımaşki", *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1, no. 14 (2014): 67.

¹¹ Belting, *Likeness and Presence*, 152-153.

Bizans'ın kültürel ve dinsel hayatında önemli bir yere sahip olan ikona kültürüne yönelik bireysel itirazlar, sekizinci asırda ortaya çıkan ve imparator eliyle uygulanan ikonoklazm ile karşılaştırılmayacak düzeyde kalmıştır. 717 yılında imparator olan III. Leon ile başlayan ikona tartışmaları oğlu V. Konstantin'in 754 yılında topladığı Hieria Konsili ile tam bir ikona karşıtlığına dönüşmüştür. 787 yılında İmparatoriçe Irene'nin II. İznik Konsili'ni toplamasıyla ikonoklazm hareketinin ilk devresi bitmiş, imparatoriçe ikona sever bir siyaset izlemiştir. İkona karşıtlığı 815 yılında yeniden diriltilmeye çalışılmışsa da bu harekete yine bir imparatoriçe 843'te nihai olarak son vermiştir.¹²

Bizans'ı bir asrı aşkın süre meşgul eden ikona tartışmalarına Batı'nın, daha doğru bir ifade ile papalığın ve papanın imparatorlukla onurlandırdığı Şarلمان'ın yaklaşımı farklı olmuştur. 787 yılındaki II. İznik Konsili'nden kısa bir süre sonra Theodulfus Aurelianensis başta olmak üzere Frank ilahiyatçıları tarafından hazırlanan ve dört kitaptan oluşan *Libri Carolini* ile Şarلمان ikona tartışmalarına müdahil olmuştur. *Libri Carolini* ikona tapınımını destekleyen II. İznik Konsili'nin kararlarını çürüten ve konsilin geçersizliğini ilan eden bir metindir. Aynı zamanda 754 yılındaki ikona karşıtı Hieria Konsili'ni de sert şekilde eleştirmekten kaçınmayan *Libri Carolini*, Batı'nın ikona karşısındaki yaklaşımını detaylıca açıklayan ilk çalışmadır. Çalışma ikonaları ritüel ve kült değerinden arındırarak yalnızca sanatsal bir obje olarak sunan güçlü bir teolojik zemine sahip olmakla birlikte çok net bir politik eğilim sergilemektedir.

İkona konusu çoğu zaman Bizans'ın bir iç meselesi olarak tartışılmış olduğundan Batı'nın bu konudaki tutumu ihmal edilmiştir. *Libri Carolini*, tercüme hataları nedeniyle konsil kararlarını yanlış anlayan Batı'nın ortaya koyduğu gereksiz bir tepki olarak değerlendirilmiştir.

Bu konu hakkında literatüre en fazla katkıda bulunan kişi *Libri Carolini*'nin Latince ilk baskısını 1924 yılında yapan Hubert Bastgen'dir.¹³ Bastgen'in Latince baskısı uzun yıllar referans kaynağı olarak kullanılmış, 1998 yılında Ann Freeman ve Paul Meyvaert tarafından daha anlaşılır hale getirilerek yeniden yayımlanmıştır.¹⁴ Eserin tamamı modern dillere çevrilmiş olmasa da konuyla ilgili araştırmalarda esere dair kısmi tercümelere yer verildiği görülmektedir. Bunlardan en detaylısı yine Bastgen'e ait olan *Das Capitulare Karls d. Gr. über die Bilder oder die sogenannten Libri Carolini I* isimli makaledir. Carl Joseph von Hefele'nin dört ciltlik konsil tarihini anlattığı *Conciliengeschichte: nach den Quellen bearbeitet* isimli eserinin üçüncü cildinde yer alan *Libri Carolini*'nin içeriğine dair bilgiler de zikredilmeye değerdir. Son olarak Thomas F. X. Noble'nin *Images, Iconoclasm, and the Carolingians* isimli çalışması *Libri Carolini*'nin ayrıntılı bir özetini sunarak konuyla ilgili doyurucu bilgiler sağlamaktadır. Makalede *Libri Carolini*'nin içeriğine dair verilen bilgilerde bu çalışmaların çevirilerinden faydalanılmıştır.

1. Bizans'ta İkona Tartışmaları

İmparator I. Iustinianus devrinden itibaren güçlenen ve Ostrogorsky'nin deyimiyle "Bizans dindarlığının en önemli tezahür şekillerinden biri haline gelmiş olan" tasvir tapıcılığı yani ikona kültürüne yönelik tartışmalar sekizinci asra kadar halk üzerinde çok büyük bir etki yaratmamıştır. Bu tartışmalar ikona kültürünün Hristiyanlık açısından durumunu

¹² Herbert Schade ve Hans Sedlmayr, "Die *Libri Carolini* und Ihre Stellung zum Bild", *Zeitschrift für Katholische Theologie* 79, no. 1 (1957): 69-70.

¹³ [Libri Carolini, sive, Caroli Magni Capitulare de imaginibus: Bastgen, Beda: Free Download, Borrow, and Streaming: Internet Archive](#) (Erişim tarihi 02.09.2024).

¹⁴ [MGH Conc. 2, Suppl. 1 \(dmgh.de\)](#) (Erişim tarihi 02.09.2024).

değerlendiren dinî çevrelerin karşılıklı görüş beyan etmelerinden ibaret kalmıştır. Ancak III. Leo'nun (imp. 717-741) imparator olmasıyla birlikte ikona karşıtlığı bir devlet politikası haline gelmiştir. Bu ikonoklast yani ikona kırıcı imparator 726 yılında ikona karşıtı bir ferman yayımlamış ve sarayın bronz kapısında bulunan İsa ikonasını kaldırtmıştır. Bu girişim halk ve bazı din adamlarınca hoş karşılanmamış, hatta ikonaların kaldırılmasına engel olmaya çalışan halk ile imparatorluk orduları arasında ölümle sonuçlanan çatışmalar yaşanmıştır. Ancak bu konuda kararlı olduğu anlaşılan İmparator III. Leo 17 Ocak 730 tarihinde imparatorluk sarayında en yüksek kademedeki dinî ve dünyevî erkânı (*silention*) toplayarak onlardan ikonaların kaldırılmasına dair kararnameyi imzalamalarını istemiştir. Bu duruma ilk karşı çıkan kişi bir ikonasever olan Patrik Germanus olmuştur. İmparator III. Leo, Patrik Germanus'u görevinden azlederek kararnameyi imzalayacak ikonoklast bir patrik tayin etmiş ve diğer muhalif sesleri de sert bir şekilde bastırmıştır. İmparatorluk politikasına karşı başkaldıran Hellas temasının isyanına son verilmiş olmasına rağmen uzak bölgelerde ve İtalya'daki imparatorluk topraklarında ikonoklast politika uygulama imkânı bulamamıştır. Bizans'ın ikonoklast politikası Roma ile Constantinopolis'in arasının açılmasına neden olmuştur. Papa II. Gregorius ve halefi III. Gregorius, İmparator III. Leo'nun bu politikadan vazgeçmesini talep etmişlerse de başarılı olamamışlardır. Papa III. Gregorius Roma'da topladığı bir konsil ile ikona kırıcı düşüncüyü ve ikonoklastları mahkûm etmiştir. Buna mukabil III. Leo da Papa III. Gregorius'un elçilerini hapse attırmıştır. Bizans'ın bu konudaki ısrarı Doğu ve Batı arasındaki uçurumu derinleştirerek onun Roma Katolik Kilisesi üzerindeki nüfuzunun zayıflamasına neden olmuştur. Bu durumda papa da kendine yeni bir siyasî hamî arayışına girmiştir.¹⁵

III. Leo'nun ikonoklast politikasının altında yatan nedenler konusunda araştırmacılar farklı görüşler öne sürmüşlerdir.¹⁶ Bunlardan bir kısmı imparatorun Yahudi ve Müslümanlardan etkilendiğini iddia etmişlerdir. Her iki dinin de ikonalara karşı mesafeli tutumu bunu düşündürmüş olabilir; ancak özellikle ikinci ikonoklast dönemde yaşayan tarihçi Theophanes'in İmparator III. Leo'dan "Sarazen kafalı" şeklinde bahsetmesi bu kanıtı güçlendirmiştir.¹⁷ Diğer bir neden olarak imparatorun Doğulu olması üzerinde durulmuş ve ikonoklazmın Doğulu bir eğilim olduğu iddia edilmiştir. Buna göre ikona severlik Batılı ikona karşıtlığı ise Doğulu bir gelenek olarak görülmüştür.¹⁸

Görünür neden ise Hristiyanlığı aslî haline döndürmek olarak açıklanmıştır. İmparator III. Leo'nun Papa II. Gregorius'a gönderdiği mektubunda dediği gibi "hem imparator hem rahip" olarak halkın doğru inanca sahip olması için Hristiyanlık açısından sakıncalı gördüğü ikonalara savaş açmıştır. Bu bakımdan ikonoklazm için I. Constantinus'dan beri Bizans'ta hâkim olan *sezaropapizmin* en güzel örneği denilebilir. Yani imparator dünyevî alanın yöneticisi olduğu kadar dinî alanın da hâkimidir.¹⁹

Her iki alanın hâkimi olan imparatorun dinî ve siyasî gücüne rakip gördüğü manastır ve keşişlerin ikonalar yoluyla halk üzerinde güç sahibi olmaları da son olarak bu hareketin nedeni olarak zikredilmiştir. Manastır sayısındaki artış; keşiş olmayı tercih eden gençler sebebiyle ekonomik bir kayıp oluştururken, kontrol edilemeyen bir dinî güç yaratmıştır. Bu

¹⁵ Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*. Çeviren Fikret Işıltan, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2015), 149-153.

¹⁶ Bizans ikonoklazmının nedenleri ve İslam etkisi tartışması ile ilgili detaylı bilgi için Bkz. Bekir Zakir Çoban, "Bizans İkonoklazmının Nedenleri ve İslam Etkisi Tartışması", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 8, no.1 (2008): 115-157.

¹⁷ Alexander A. Vasiliev, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*. Çeviren Tevabil Alkaç, (İstanbul: Alfa Tarih, 2016), 297.

¹⁸ Gregory, *Bizans Tarihi*, 212-213.

¹⁹ Vasiliev, *Bizans İmparatorluğu*, 299.

durumda İmparator III. Leo'nun ikona karşıtı hareketinin altında manastır ve keşişlerin gücünü kırmak olduğu üzerinde durulmuştur. İkonoklast hareketin neticesinde birçok manastırın kapatılması, imparatorluğun manastır mülklerine el koyması ve keşişlerin dağıtılması bu iddiayı güçlendirmiştir.²⁰ Bunlar bir bütün olarak düşünüldüğünde ikona karşıtlığının dinî, siyasî ve ekonomik olmak üzere pek çok nedeni olabileceği söylenebilir.

1.1. 754 Hieria Konsili

754 yılında toplanan Hieria Konsili, ikonoklast hareketin ideolojisini ortaya koyması bakımından son derece önemlidir. Babası III. Leo'nun ikona karşıtı tutumunu benimseyen V. Constantinus (imp. 741-775) bu konuda daha ileri giderek bir konsil toplamış ve ikonoklazmın teolojik formülasyonunu oluşturmuştur. İmparator ve konsilde yer alan din adamlarınca yedinci ekümenik konsil olarak bildirilen Hieria Konsili'ne, Roma'dan ve doğu patriklerinden katılım olmaması bu konsilin ekümenik olarak kabul edilmediğini göstermektedir. 338 piskoposun katıldığı konsil kararlarına direkt olarak ulaşılamasa da bu kararları çürütmek amacıyla 787'de toplanan II. İznik Konsili'nin tutanakları alıntılanmış olan kararları içermektedir.

Konsil görüşmeleri 10 Şubat 754'ten 8 Ağustos 754 tarihine kadar sürmüş, 27 Ağustos 754'te alınan kararlar halka duyurulmuştur. Konsil ilk altı ekümenik konsil kararlarından bahsederek başlamış, dolayısıyla kendini yedinci ekümenik konsil olarak konumlandırmıştır. Bu ilk altı konsilin İsa'nın mahiyeti ile ilgili kararlarını hatırlatan Hieria Konsili ikona meselesini "İsa'nın mahiyeti" meselesi olarak ele almıştır:

"Böyle bir kişi bir heykel yapıp ona 'Mesih' adını verdi. 'Mesih' ismi hem Tanrı'yı hem de insanı ifade eder. O halde bu, insanın olduğu kadar Mesih'in de bir imgesidir. Sonra [ressam] ya kendi boş görüşüne göre, yaratılmış etin smurlandırılması yoluyla tanrısallığın sınırlanamazlığını sınırladı ya da karışıklığın ihlaline düşerek, karışık olmayan birliği karıştırdı; bu şekilde, sınırlama ve karıştırma yoluyla Tanrı'ya karşı iki küfür işlemiş olur. [Resme] tapan kişi, bu küfürleri kendisine ait kılıyor ve yazıklar olsun her ikisine de çünkü onlar Arius, Dioscorus, Eutyches ve Acephali'nin sapkınlığı [nın taraftarları] gibi yoldan çıkmışlardı!"²¹

Görüldüğü gibi Hieria Konsili ikona tapınımını önceki konsillerde kınanan heretik bir akım olarak değerlendirmiştir. Buna göre; İsa'nın görselini kutsamak, önceki konsillerde tespit edilen İsa'da birbirine karışmayan ama birleşmeyen tek bir tabiat olduğu gerçeği ile çatışmaktadır. İkona, İsa'nın bedenini göstermekten ibaret ise bu durumda O'nun tanrısallık mahiyeti inkâr edilmiş olur; diğer taraftan O'nun tanrısallık mahiyeti de bir görsel ile sınırlanamaz. Bu durumda ikona yapan ve bunu kutsayan kişinin İsa'nın Hipostatik birliğine zarar verdiği belirtilmiştir.²²

Aynı tehlike Meryem ve azizlerin görselleri için de dile getirilmiştir. Bu kişilerin görsellerinin ibadetlerde kullanımı putatapıcılık olarak değerlendirilmiş, Kıbrıslı Epiphanus, İskenderiyeli Athanasius, Iconiumlu Amphilocius gibi kilise babalarının azizlerin kutsal eşyaları ve görselleriyle ilgili görüşleri delil olarak sunulmuştur. Bunların ortak noktası

²⁰ Vasiliev, *Bizans İmparatorluğu*, 298, 305.

²¹ Stephen Gero, *Byzantine Iconoclasm During the Reign of Constantine V.* (Louvain: Secretariat du Corpus SCO, 1977), 74.

²² Leslie Brubaker ve John Haldon, *Byzantium in the iconoclast era c. 680-850: a history.* (United Kingdom: Cambridge University Press, 2011), 194-195.

azizlerin kutsal emanetlerini kutsamak yerine yaşamları, davranışları ve sözlerinin dikkate alınması şeklindedir.²³ Bu girişten sonra konsilin en önemli kanonu şu şekildedir:

“Artık hiç kimse bu dinsiz ve kutsal olmayan mesleği sürdürmeye cesaret etmesin. Bundan sonra kim bir heykel yapmaya, ona tapınmaya, onu bir kiliseye ya da özel bir meskene yerleştirmeye ya da saklamaya cesaret ederse, eğer piskopos, rahip ya da papaz ise, tahttan indirilsin. Bir keşiş ya da sıradan bir kişi, lanetlensin ve Tanrı'nın emirlerinin muhalifi ve ataların öğretilerinin düşmanı olarak imparatorluk yasalarına göre sorumlu tutulsun.”²⁴

Konsil ikonaları kutsayanları genel olarak lanetledikten sonra ikonaseverlikleriyle tanınan Patrik Germanus, Kıbrıslı Piskopos Georgius ve Mansur'u²⁵ (Şamlı Yuhanna) özellikle aforoz ettiğini duyurmuştur. İmparatora övgülerle son bulan Hieria Konsili; kristolojik zeminde değerlendirdiği ve erken dönem apolojetik literatürle desteklediği ikona kültürünü putatapıcılıkla denk tutarak kesin şekilde yasaklamıştır.²⁶

1.2. 787 II. İznik Konsili

Çok tutkulu bir ikonoklast olan İmparator V. Constantinus'un 775 yılında ölmesiyle yerine geçen oğlu IV. Leo'nun (imp.775-780) da ömrü kısa olmuş ve neticede Bizans tahtına bir kadın oturmuştur. İmparatoriçe Irene (imp. 797-802) oğlu VI. Constantinus'un (imp. 780-797) henüz çocuk olması sebebiyle naip sıfatıyla uzun yıllar imparatorluğu tek başına yönetmek durumunda kalmıştır. Bizans tahtında bir kadın olmasının yarattığı farklılığa ilaveten bu kadının ikonasever bir politika izlemesi Bizans'ı tam tersi bir sürece sokmuştur. İmparatoriçe Irene bürokrasiyi ikonoklastlardan temizleyerek ve her şeyden evvel İs Patriği olarak bir ikonasever olan Tarasius'u görevlendirerek giderek güçlenen bir ikona restorasyonuna girişmiştir. İkona karşıtı politikaya son verme konusundaki hazırlıkları yeterli gördüğünde yeni bir konsil toplayarak ikonoklast harekete son vermiştir.²⁷

Papanın da temsilci gönderdiği ve ekümenik konsil olarak tanıdığı II. İznik Konsili 24 Eylül-23 Ekim 787 tarihleri arasında toplanmış ve yaklaşık 260 din adamının katılımıyla ibadetlerde ikona kullanımına onay vermiştir. 22 kanonun kabul edildiği konsilde öncelikli olarak 754 yılındaki ikona karşıtı konsilin kararları çürütülerek ikona kültürüne dair bir tanımlama yapılmıştır:

“Bu durum göz önüne alındığında ve sanki kraliyet yolunda ilerlerken, kutsal babalarımızın Tanrı'nın söylediği öğretiyi ve Katolik kilisesinin geleneğini -çünkü bu geleneğin, içinde yaşayan Kutsal Ruh'tan geldiğini kabul ediyoruz- takip ederek tam bir hassasiyet ve dikkatle; onurlu ve hayat veren haç figürü gibi, boyalı, mozaik veya diğer uygun malzemelerden yapılmış saygı duyulan ve kutsal resimlerin de Tanrı'nın kutsal kiliselerinde sergilenmesine tam bir hassasiyet ve özenle karar veriyoruz, kutsal aletler ve elbiseler üzerinde, duvarlarda ve kitabelerde, evlerde ve halka açık yollarda; bunlar Rabbimiz, Tanrı'mız ve kurtarıcımız İsa Mesih'in ve kusursuz Meryem Ana'nın, kutsal Tanrı taşıyıcısının, saygı duyulan meleklerin ve aziz kutsal adamların görüntüleridir... Kuşkusuz bu, inancımıza uygun olarak yalnızca ilahî doğaya gösterilen tam bir tapınma (latrîam) değildir, fakat bu şerefli ve hayat veren haç figürüne, aynı zamanda İncillerin kutsal kitaplarına ve diğer kutsal kült nesnelere gösterilene benzer. Eskilerin dindar geleneği gibi, onları onurlandırmak (honorem) için tütsü ve ışıklar sunulur. Gerçekten de bir görüntüye

²³ Gero, *Byzantine Iconoclasm*, 83-85.

²⁴ Gero, *Byzantine Iconoclasm*, 86.

²⁵ Şamlı Yuhanna yahut Yuhanna ed-Dımaşkı (Ioannes Damascenus) önceleri dedesinin de ismi olan Mansur b. Sercûn adını taşıyorken, manastır hayatına intisap etmesiyle birlikte Yuhanna (Ioannes) ismini almıştır. Taşpınar, “Doğu'nun Son Kilise Babası” 25-27

²⁶ Brubaker ve Haldon, *Byzantium in the iconoclast era*, 192-197.

²⁷ Norman P. Tanner, *Decrees of the Ecumenical Councils Volume One Nicaea I to Lateran V*. (London: Sheed & Ward, 1990), 131.

verilen onur, onu geçerek modele ulaşır ve imaja hürmet eden kişi, o imajda temsil edilen kişiye de hürmet etmiş demektir.”²⁸

Konsil ikonaseverliği onaylamakla birlikte, konsilin kararlarına uymayanlar bir önceki konsilde de olduğu gibi lanetlenmiştir. Konsil ikonaların ibadetlerde kullanımının ikonoklastların iddia ettikleri gibi bir putatapıcılık olmadığını özellikle ifade etmiştir. Çünkü yukarıdaki açıklamada da belirtildiği gibi konsil ikonalara tapınımı “hürmet, onurlandırma, saygı” gibi kelimelerle açıklamaktadır ve onlara gösterilen tazim ile Tanrı’ya gösterilen tapınma eylemini net bir şekilde ayırmaktadır. İkona kültürünü kristolojik bir mesele yahut *teslis* akidesine aykırı bir ritüel olarak değerlendirmeyen konsil, bunun kilisenin eski bir uygulaması olduğunu belirterek 754 konsilinde alınan kararların bu gelenekten bir sapma olduğunu belirtmiştir. Tersine çevrilen politika sayesinde mülklerine el koyulan manastırlar eski güçlerine kavuşmuş, birçok yeni manastır açılmış, önceki konsilde aforoz edilen kişiler aziz ilan edilmiş²⁹ ve ikona kültü Bizans’taki eski yerini almıştır.³⁰

2. Batı’nın İkona Tartışmalarına Yaklaşımı

Bizans’ın ikona konusunda değişen tutumu karşısında Batı, tek vücut halinde duramamıştır. Bunun nedeni Doğu’da dinî ve dünyevî alanı tek elde toplayan sezaropapizmin varlığına rağmen Batı’da güçler dengesinin sürekli değişiyor olmasında aranabilir. Uzunca bir süredir var olan bazı siyasî çekişmelere ikona tartışmalarının da eklenmesiyle Roma Katolik Kilisesi, Doğu Roma yani Bizans’tan uzaklaşmış ve bu süreç Batı’da yeni bir imparatorluğun ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Şarلمان’ın imparatorluğu ve Kilise’nin (Papalığın) birbirleriyle ve Bizans’la olan ilişkisi yanında dönemin siyasî ve dinî gelişmeleri de ikona tartışmaları karşısındaki tutumlarını etkilemiş, bu konuda farklı bir yaklaşım sergilemelerine yol açmıştır.³¹

Kilise ilk reaksiyonu İmparator III. Leo’nun 726 yılında ikona karşıtı hareketi başlatmasının hemen ardından göstermiştir. Dönemin papası II. Gregorius (p.715-731), imparatora mektup yazarak onu aldığı bu karardan döndürmeye çalışmış; ancak bunu başaramayınca İtalya’daki Bizans muhalefetinin başı haline gelmiştir. Bizans’ın İtalya’daki hâkimiyetine ve zorla ikonoklast faaliyetlerin uygulanmasına karşın halkın desteğini alan Papa II. Gregorius imparatorun dinî konularda yetkisi olmadığını açıkça ifade etmiştir:

“Bu resimler aracılığıyla insanların kalpleri ve akılları Allah’a yönlendirilmektedir. Ama siz halka resimlerden uzak durmalarını emrettiniz... Bizi dinleyin, imparator: mevcut gidişatınızı bırakın ve kutsal kiliseyi bulduğunuz gibi kabul edin, çünkü inanç ve uygulama meseleleri imparatoru değil papayı ilgilendirir, çünkü biz Mesih’in düşüncesine sahibiz [1 Kor. 2:16]. Kilise için kanun yapmak başka, imparatorluğu yönetmek başka şeydir. Dünya işlerinin idaresinde kullanılan sıradan akıl, manevi meselelerin çözümü için yeterli değildir.”³²

II. Gregorius’un halefi Papa III. Gregorius (p.731-741) da görevi boyunca Bizans’ın ikona karşıtı uygulamalarından vazgeçmesi için çabalamıştır. Uyarı mahiyetinde yazdığı mektupları

²⁸ Tanner, *Decrees of the Ecumenical*, 135-136.

²⁹ II. İznik Konsili’nde kendisinden “İncil yazarı Matta gibi Yuhanna da Mesih’i takip etmek için her şeyi terk eder. Mesih’e tabi olmanın utancını, Arabistan’ın hazinelerinden daha kıymetli bir zenginlik olarak telâkki etmiştir. O, Tanrı’nın halkıyla birlikte kötü muameleye tabi tutulmayı, günahkârlığın geçici nimetlerinden istifade etmeye tercih etmiştir.” şeklinde bahsedilen Yuhanna ed-Dımaşkî azizlik mertebesine yükseltmiştir. Taşpınar, “Doğu’nun Son Kilise Babası” 27, 29.

³⁰ Vasiliev *Bizans İmparatorluğu*, 306-307.

³¹ Roger Collins, *Charlemagne*. (London: Macmillan Press, 1998), 134-136.

³² Oliver J. Thatcher ve Edgar Holmes Mcneal, *A Source Book for Medieval History*. (New York: Charles Scribner's Sons, 1905). 95-100.

Bizans imparatoruna ulaştıramayan Papa III. Gregorius, 731 yılında Roma'da bir konsil toplayarak 93 piskoposla birlikte ikona karşıtlarına karşı bir aforoz kararı almıştır:

"Eğer bundan sonra herhangi biri, havarisel kilisenin kadim geleneğini sürdürenlerin sadık kullanımını küçümserse, Tanrı'mız ve Rabbimiz İsa Mesih'in, annesi, bakire, tertemiz ve görkemli Meryem'in, mübarek havarilerin ve tüm azizlerin kutsal imgelere duyulan bu saygıyı ortadan kaldırır, yok eder, saygısızlık eder ve küfür ederse o kişi Rabbimiz İsa Mesih'in bedeninden ve kanından ve tüm kilisenin birliğinden ve üyeliğinden uzaklaştırılsın".³³

İkonoklast harekete Roma Kilisesi'nin ilk müdahalesi bu şekilde olmuş, imparatoru da kapsayan genel bir aforoz ilan edilmiştir. Bizans'ın buna yanıtı; İllirya'daki piskoposluk bölgesini, Sicilya, Bruttium ve Calabria'yı Roma Kilisesi'nden ayırarak Constantinopolis Patrikliği'nin yetkisine bağlaması olmuştur. Roma ve Bizans arasındaki iplerin gerildiği bu dönemde Roma'nın Lombardlar tarafından tehdit edilmesi ikona tartışmalarına bir süre ara vermesine neden olmuştur. Roma Kilisesi ancak Bizans'ın ikona karşıtlığında kesin tavrını ortaya koyduğu 754 Hieria Konsili'nden sonra tekrar bu konuyu gündemine alabilmiştir.

Altıncı asırdan itibaren İtalya'da Po vadisine yerleşmiş olduğu bilinen Lombardlar 730-50 yılları arasında hızlı bir ilerleyişle alışılmış sınırlarını aşarak Bizans'a ait şehirleri ve Roma'yı tehdit etmeye başlamışlardır. Bizans'a ait olan Ravenna'nın Lombardların eline geçmesiyle iyice endişelenen Papa III. Gregorius, Bizans'ın bu coğrafyada askeri bir başarı elde edebileceği konusundaki şüpheleri ve ikona tartışmalarından doğan sorunlar nedeniyle yardım alabileceği başka bir siyasî güç arayışına geçmiştir. Lombard saldırılarından kendisini koruması için Papa III. Gregorius'un bulduğu aday Frank Krallığı Saray Nazırı Charles Martel olmuştur; ancak Charles Martel Lombardlarla savaşmanın Frankların lehine olmayacağını düşünerek bunu kabul etmemiştir. 751 yılında Lombardlar Orta İtalya'ya kadar ilerleyip Roma'yı iyice köşeye sıkıştırdıkları noktada Papa II. Stephanus (p.752-7657) bu sefer Charles'in oğlu Pepin'e müracaat etmek zorunda kalmıştır. Papa ve Pepin arasında yapılan anlaşmaya göre; Pepin Lombardları ele geçirdikleri İtalya şehirlerinden çıkartmış ve önceden papalığa ait olan toprakları papalığa iade etmiştir. Bu yardımı sayesinde Papa II. Stephanus da Pepin'i ve onun soyunu Frank Kralı olarak kutsamıştır. Bu kutsama yeni bir siyasî gücün koruyuculuğuna sığınan Roma Katolik Kilisesi'nin Bizans'tan ne kadar uzaklaştığını göstermiştir. Kilise ve Frank iş birliği Pepin'in oğlu Şarlman döneminde ise zirveye ulaşmış, 800 yılının Noel'inde papa, Şarlman'ı taçlandırarak Batı'da yeni bir Roma İmparatorluğu yaratmıştır. Ancak Kilise'nin düşmanlarını başarıyla alt eden ve kurtarıcı rolünü oynayan Şarlman hemen her konuda Kilise'ye itaat eden bir lider olmamış, Kilise'nin gücünü dinî alanla sınırlandırmaya çalışmıştır. Bu durum ikonalarda olduğu gibi bazı konularda Kilise ile Şarlman'ın karşı karşıya gelmesine neden olmuştur.³⁴

2.1. II. İznik Konsili ve Papa I. Hadrianus'un Mektupları

Roma Katolik Kilisesi tarafından okuma-yazma bilmeyenlere vaaz vermenin bir aracı ve hürmet gösterilen bir ibadet nesnesi olarak görülen ikonalara yönelik 754 Hieria Konsili'nin başlattığı savaş karşısın Kilise haklı olarak tepki göstermiştir. İkonoklast Bizans imparatorlarını uyaran seleflerinin aksine Papa I. Paulus (p. 757-767) ile Papa III. Stephanus (p. 768-772) bu konuda Kilise'nin görüşünü bir konsil kararıyla kayıt altına almak istemiş, 767 Gentilly'de ve 769 Roma'daki Lateran Bazilikası'nda yapılan konsillerde ikona konusu

³³ Raymond Davis, *The Lives of the Eighth-Century Popes (Liber Pontificalis) XIII*. (Liverpool: Liverpool University Press, 2007) 20.

³⁴ Thatcher ve Mcneal, *A Source Book*, 101-107.

görülmüştür. İkinci konsil; ikonaların ibadetlerde kullanımının şu ana kadar kilise büyükleri tarafından uygulanan bir gelenek olduğunu, nesilden nesile geçen bu geleneğin inançlı insanda manevi bir pişmanlık yaratarak fayda sağladığı belirtilerek ikonalara saygı gösterilmesine karar vermiştir. Son olarak nefret uyandırdığı ifade edilen 754 Hieria Konsili yok sayılmıştır.³⁵

Papa I. Hadrianus (p.772-795) döneminde Bizans'ın ikona politikasındaki değişim Kilise'nin tutumunda da bir farklılık yaratmıştır. İmparatoriçe Irene ve oğlu VI. Constantinus'un ikona karşıtlığına son vermek amacıyla bir konsil toplaması ve Papa I. Hadrianus'dan destek istemesi üzerine Kilise ve Bizans, ikonalar konusunda birlikte hareket etme imkânına kavuşmuştur. Frank Kralı Şarlman'ın kızı Rotrud ile Bizans İmparatoru VI. Constantinus'un evlenme planlarının bozulduğu ve Frank Krallığı ile Bizans'ın arasının açık olduğu bu dönemde Papa I. Hadrianus Bizans'la yakınlaşmakta bir sakınca görmemiştir.³⁶ Papa toplanacak konsilin alacağı kararlar konusunda görüşlerini ve konsilin Kilise tarafından tanınması için elçilerini göndereceğini bildirmiştir. Papa I. Hadrianus bu bildirimleri İmparatoriçe Irene ile oğlu VI. Constantinus'a ve Constantinopolis Patriği Tarasius'a yazdığı mektuplarla iletmiştir. Papa I. Hadrianus'un mektupları Kilise'nin bu konudaki yaklaşımını ortaya koymakla birlikte, Bizans ve Şarlman'ın bu mektuplara verdiği karşılık üzerinden Doğu ve Batı'nın ikonalar konusunda ne kadar farklı düşündüğünü de göstermektedir.³⁷

Papa I. Hadrianus'un 27 Ekim 785 tarihinde yazdığı düşünülen bu mektupları elçileri vasıtasıyla II. İznik Konsili'nin ikinci oturumunda okunmuştur.³⁸ Uzunca bir süredir Doğu ve Batı arasındaki dil farklılığından dolayı ekümenik konsillerde bu gibi belgelerin Latince ve Yunanca çevirileriyle birlikte resmi kayda geçirilmesi bir gelenek halini almıştır. Âdet olduğu üzere konsilde önce mektupların orijinal hali ardından Yunanca çevirisi okunmuştur.³⁹

Mektupların içeriğine bakıldığında; İmparatoriçe Irene ve oğluna gönderilen mektup kutsal imgelere hürmet gösterilmesi, ikinci mektup ise Constantinopolis Patriği Tarasius ile ilgiliydi. Papa I. Hadrianus ikinci mektubunda bir yandan Tarasius'un Kilise'nin onayı olmaksızın Konstantinopolis Patrikliği makamına getirilmesini eleştirirken, diğer yandan onun önceki ekümenik konsil kararları doğrultusunda ikonalara Ortodoks bir yaklaşım sergilemesini onaylar görünmüştür. Papa I. Hadrianus'un konumuz itibarıyla çok daha önemli olan birinci mektubu ise özetle ikonaları vazgeçilmez bir Kilise geleneği olarak sunmuş ve konsilde ikonalara hürmet kararının alınmasını talep etmiştir.⁴⁰

Mektubun detaylarına inildiğinde bazı araştırmacılar, Papa I. Hadrianus ile Bizans konsil heyetinin ikonalara hürmet konusunda farklı düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bunu düşündüren en önemli kanıt Papa I. Hadrianus'un Latince mektubunun tamamının Yunancaya çevrilmemiş olmasıdır. Ostrogorsky'nin de aralarında yer aldığı bu araştırmacılar, ikonları savunmak için bir araya gelmiş olan her iki tarafın bu konuda ileri sürdüğü gerekçelerin farklılığına dikkat çekmiştir. Bu noktada Bizans, kendi menfaatleri

³⁵ J. C. I. Gieseler, *Text-Book of Ecclesiastical History II*. (Philadelphia: Carey, Lea and Blanchard, 1836) 35; Davis, *The Lives of the Eighth-Century*, 99.

³⁶ Thomas F. X. Noble, *Images, Iconoclasm, and the Carolingians*. (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009) 161.

³⁷ Bronwen Neil, "The Western Reaction to the Council of Nicaea II", *The Journal of Theological Studies* 51, no. 2 (2000): 535-536.

³⁸ Papa I. Hadrianus'un mektuplarının orijinal metni için bkz. Joannes Dominicus Mansi, *Sacrorum Conciliorum Nova et Amplissima Collectio* XII. (Florentia: 1766). 1055-1072

³⁹ Georg Ostrogorsky, "Rom und Byzanz im Kampfe um die Bilderverehrung", *Seminarium Kondakovianum VI* içinde., (Prag: Institut Kondakov, 1933), 74.

⁴⁰ Neil, "The Western Reaction" 540-541.

doğrultusunda hareket ederek papanın mektubundan gerektiği şekilde yararlanmış, kendince sakıncalı gördüğü ifadelerle konsilde yer vermemiştir.⁴¹

Bu gerçek 870li yıllarda papalık kütüphanecisi Anastasius'un (öl. 878) II. İznik Konsili'nin evrakını düzgün bir şekilde Latinceye çevirmesiyle anlaşılmıştır. Anastasius Papa I. Hadrianus'un mektubunun Latincesi ile Yunancasını karşılaştırdığında bazı bölümlerin eksik olduğunu tespit etmiştir.⁴² Buna göre Yunanca metne eklenmeyen kısımda Papa I. Hadrianus ikonalar dışında iki konuya temas etmiştir. Bunlardan ilki İkonoklast imparatorlardan III. Leon'un el koyduğu Güney İtalya'daki Calabria ve Sicilya ile İllirya eyaletlerinin yargı yetkisinin yine Roma Kilisesi'ne verilmesi talebidir. Diğeri ise Tarasius'un kilise dışından gelerek hukuksuz bir şekilde patrikliğe yükseltilmesi hususudur ki Papa I. Hadrianus, Tarasius'un makama gelişini uygun bulmadığını açıkça söylemiş ise de onun imgelere olan sadakati nedeniyle bu durum üzerinde fazla durmamıştır. Papa I. Hadrianus'un bu ifadeleri Bizans'ın çıkarlarına zarar vereceği için görmezden gelinmiştir.⁴³

Papa I. Hadrianus'un yüksek sesle okunan ifadeleri ise ikonaların gerekliliğini kesin şekilde gerekçelendirdiği kısımlar olmuştur. Papa I. Hadrianus kendinden önceki papaların, Doğulu ve Batılı kilise babalarının ve özellikle de Papa Büyük I. Gregorius'un (p. 590-604) ikonalarla ilgili görüşlerinden faydalanarak ikona kültürünün kilisenin kutsal bir geleneği olduğunu özetlemiştir. Gregorius'un okuma yazma bilmeyenlerin kitaplarda okuyamadıklarını kilisenin duvarlarında okuyabileceklerini söyleyerek ikonaları meşrulaştırdığını hatırlatmış, ardından Bizanslı yöneticilere "Havarilerin Prensi Aziz Petrus Kilisesi'nin ortodoks geleneklerini" takip etmeleri konusunda uyarıda bulunmuştur.⁴⁴

Ostrogorsky'nin dikkat çektiği gibi Papa I. Hadrianus, Gregorius'un Marsilya Piskoposu Serenus'a yazdığı mektubundan bazı bölümleri gayet bilinçli şekilde alıntılamıştır. İkonaların okuma yazma bilmeyenler için öneminden bahseden alıntılarının öncesinde Gregorius'un sözleri aslında Bizans'ın ikonalara attığı anlamdan oldukça uzaktır.⁴⁵ Gregorius insan görsellerine tapan kişilere karşı mücadele veren Serenus'u övdükten sonra mektubunda şöyle demektedir:

*"İmgelere tapınmayı yasaklamanızı elbette övdük ama onları kırmayı da yasakladık... İmgeye tapmak başka bir şeydir, tapınılması gereken şeyi imgenin hikâyesi aracılığıyla öğrenmek başka bir şeydir. Kutsal Yazıların okuyanlara sunduğu şey, görselin bilgisiz olanlara sunduğudur; çünkü resimden okunan harfleri bilmeyenler bile nelere dikkat etmeleri gerektiğini resimden görebilirler. Bu nedenle özellikle yabancı halklar için okumanın yerini resimler alıyor."*⁴⁶

⁴¹ Ostrogorsky, "Rom und Byzanz" 76.

⁴² Bu konuda bir tartışma söz konusudur. Wallach ve Ostrogorsky gibi araştırmacılar Anastasius'un Latince çevirisinde olup Yunanca metinde yer almayan bazı hususların Hadrianus'un Latince mektubunda olduğunu ancak Bizanslı çevirmenlerce göz ardı edildiğini savunmaktadır. Ostrogorsky Hadrianus'un mektubunda "Havarilerin Prensi Aziz Petrus Kilisesi'nin ortodoks gelenekleri" yazmasına rağmen Yunanca çeviride "Havarilerin Prensi Aziz Petrus ve Paulus Kilisesi'nin ortodoks gelenekleri" şeklinde yer almasını; Bizans'ın Petrus'tan hareketle Roma'nın üstünlüğünü kabul etmek istememesine bağlamaktadır. Patrick (Craig) Truglia ise bunların Hadrianus'a ait olmayıp Anastasius'un kendi eklemeleri olduğunu iddia etmektedir. Bkz. Patrick (Craig) Truglia, "Anastasius the Librarian's Papal Interpolations into Pope Adrian I's Letter to the Emperors (JE 2448)", *Revista Teologica*, no.4 (2023): 5-28; Ostrogorsky, "Rom und Byzanz" 77; Luitpold Wallach, "The Greek and Latin Versions of II Niceae and the Synodica of Hadrian I (JE 2448): a Diplomatic Study", *Traditio*, no.22 (1966): 109-113.

⁴³ Neil, "The Western Reaction" 537-541.

⁴⁴ Neil, "The Western Reaction" 542-543.

⁴⁵ Ostrogorsky, "Rom und Byzanz"78.

⁴⁶ *A select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church XIII*. Editör Philip Schaff ve Henry Wace (New York: Christian Literature Company, 1898), 53-54.

Gregorius'un resimlere karşı tutumu, Bizans'ın İkonaları enkarnasyon doktrinine dayandıran açıklamalarından çok farklıdır. Papa I. Hadrianus bunun farkında olarak Gregorius'tan alıntı yapmayı tercih etmiştir. Böylece Batı ve Doğu'nun ikonalara bakışındaki farklılık da açığa çıkmıştır. Özetle Bizans'ta ikona ile tasvir edilen şey farklı da olsa aralarında bir bağlantı olduğu kabul edilerek ona karşı saygı ve hürmet edilmesi gerektiği inancı söz konusudur. Batı için resimlere hürmet sadece dindar bir gelenektir ama Bizans'ta olduğu gibi dindarlığın ifade edilmesinin en önemli ve en derin araçlarından biri değildir.

2.2. Şarlman ve *Libri Carolini*

Şarlman'ın Bizans'la olan kırılmalı ilişkisi 787 II. İznik Konsili'yle yerle bir olmuştur. Doğu ile Batı'yı birleştirmeye çabalayan Şarlman'ın bu konuda attığı adımlardan biri olan ve 781 yılında konuşulan evlilik planı başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bizans İmparatoru VI. Constantinus'un Şarlman'ın kızıyla evlenmemesi, ardından Bizans'ın Frankların hâkimiyet alanı olan Güney İtalya'ya saldıran Lombard Kralı Adelchis'e destek vermesi, Bizans ile Franklar arasındaki iplerin iyice gerilmesine neden olmuştur. Bu açıdan Şarlman'ın ikona tartışmasındaki tutumu yalnızca doğru inancın savunuculuğunu yapmak değil, aksine Kilise'yi karşısına almak pahasına Doğu'ya karşı bir eleştiri metni oluşturmak olmuştur. Bazı araştırmacılar Şarlman'ın II. İznik Konsili'ne cevabını Frank propagandası yahut Bizans'ı itibarsızlaştırma faaliyeti olarak yorumlarken, bazıları da bu tepkiyi Şarlman'ın imparator olma isteğiyle açıklamıştır.⁴⁷

II. İznik Konsili'ne gönderilen papalık elçileri ellerinde konsil kararlarıyla Roma'ya dönmüş, yanlarındaki evrakı Latinceye çevirip papalık kütüphanesine yerleştirdikten sonra bir nüshasını da Şarlman'a göndermişlerdir. Ancak konsilin Latince çevirisi problemli olduğundan birtakım yanlış anlaşılmalara yol açmıştır. Yıllar sonra Papa VIII. Ioannes (p. 872-82) döneminde papalık kütüphanecisi Anastasius "*oix aut nunquam*" yani "zorlukla ya da hiç" anlaşılmadığını belirttiği bu metni tekrar Latinceye çevirmek durumunda kalmışsa da Şarlman ve heyeti bu metnin ilk çevirisini dikkate almıştır.⁴⁸

S. Gero, İznik evrakıyla ilgili bağlamından koparılmış ve tamamen yanlış anlaşılmalı olan çeviri örneklerini sıralamıştır. Bunlardan biri Antakyalı Kilise Babası Anastasius'un İsa ikonası ile imparator görselini karşılaştırdığı bir sözün Latince çevirisidir. Bu çeviride "Pater-baba" ve "Deus-Tanrı" kelimelerinin karışması sözü alıntılanan kişinin kilise babası yerine Tanrı olarak anlaşılmasına neden olmuştur. Bir diğeri Kıbrıslı Piskopos Constantinus'un "*teslise* taptığım gibi resimlere tapıyorum" şeklindeki sözüdür. Yunanca metne bakıldığında Constantinus'un bunun tam tersini söylediği görülmektedir: "Resimleri saygıyla kabul edip, öperim; *latreutian* ibadetini ise sadece *teslise* adadım". En bilineni ve en ciddi sonuçlara yol açan hata ise konsil kararında yer alan ikonalara yönelik *proskynesis* (saygı-hürmet) ifadesi ile *latreia* (tapınma) anlamındaki Yunanca kelimelerin ikisinin de Latinceye *adoratio* (tapınma) olarak çevrilmiş olmasıdır. Bazı araştırmacılar bu hataların çevirmence bilinçli olarak yapıldığı, hatta Bizans'ta II. İznik Konsili'nden rahatsız olan ikonoklast çevrelerin bu metni çevirerek Şarlman'a

⁴⁷ Leslie Brubaker, *Inventing Byzantine Iconoclasm*. (London: Bristol Classical Press, 2012) 62; Thomas J. Shahan, "Caroline Books", *The Catholic Encyclopedia* (New York: Robert Appleton Company, 1908), 3: 371.

⁴⁸ Schade ve Sedlmayr, "Die Libri Carolini"70.

gönderdiği iddiasında bulunmuşlardır.⁴⁹ Gero ise bu hataların kastı değil, bilgisizlikten ileri geldiğini savunmuştur.⁵⁰

Şarlman'a ikonalara tapınmanın gerekçelerinin bir listesi gibi görünen bu belge Frank ilahiyatçılarca incelenmiş ve kralın emriyle bir cevap metni hazırlanmaya girişilmiştir. Bu evrede Şarlman, Papa I. Hadrianus'a 792 yılında onaylamış olduğu bu konsilin kararlarını tekrar gözden geçirmesi için konsil kararlarını çürüttüğü *capitulare adversus synodum* olarak anılan 85 maddelik bir eleştiri metni göndermiştir. Bu metnin Şarlman'ın ilahiyatçıların üzerinde çalıştığı *Libri Carolini*'nin taslağı olduğu sanılmaktadır ancak metin günümüze ulaşmamıştır. Papa I. Hadrianus bir yıl kadar sonra 85 maddeye teker teker açıklama yaparak, II. İznik Konsili kararlarının arkasında durduğu *responsum* adı verilen çalışmasını Şarlman'a sunmuştur.⁵¹

Bu süre zarfında Şarlman'ın emriyle çalışmalara başlayan Orleans Piskoposu Theodulfus Aurelianensis (öl. 821), *Libri Carolini* olarak bilinen *Opus Caroli regis contra synodum*'u bitirme aşamasına geldiğinden *responsum*, *Libri Carolini*'ye çok fazla etkide bulunmamıştır. *Libri Carolini*'nin birinci kitabının önsözünde II. İznik Konsili'nden "yaklaşık üç yıl önce gerçekleşen konsil" şeklinde bahsedilmesinden anlaşıldığı kadarıyla; Theodulfus çalışmasına takriben 790-91 yıllarında başlamış, 794 yılında gerçekleşen Frankfurt Konsili öncesinde çalışmasını tamamlamıştır.⁵²

Batı'nın ikonalara karşı tutumunu en net şekilde ortaya koyan *Libri Carolini*, her ne kadar Şarlman'ın ağzından yazılmış olsa da Orleans Piskoposu Theodulfus tarafından hazırlanmıştır. Theodulfus eserini toplamda 120 bölümden (30,31,31,28) meydana gelen dört kitap halinde kaleme almıştır. *Capitulare*'yi de içeren bu çalışma üzerinde yapılan üç bini aşkın düzeltmeye bakılırsa, eser üzerinde en az dört kişinin daha çalıştığı anlaşılmaktadır.⁵³

İkona konusu Batı'da 794 Frankfurt Konsili'nden sonra 825 Paris Konsili'nde gündeme gelmiş ve *Libri Carolini* bağlamında ikona tapınımı kınanmıştır. Bundan sonra uzunca bir süre unutulmuş olan *Libri Carolini*'nin keşfi 16. asrı bulmuştur. Rahip Jean du Tillet (Tilius) Eli Phili takma ismiyle ilk kez 1549 yılında Fransa'da eski bir kilisede bulunduğunu iddia ettiği *Libri Carolini*'yi Paris'te yayımlayarak gün yüzüne çıkarmıştır.⁵⁴ Keşifle birlikte inanılmaz bir ilgiyle karşılanan eser özellikle dönemin reformcuları tarafından dinî tartışmalarda yoğun olarak kullanılmıştır. Protestanların Katolıklara yönelik imge mücadelesinde *Libri Carolini* temel bir başvuru kaynağı haline gelmiştir. Bu durumda Katolik çevreler eserin orijinal olup olmadığını incelemiş, hatta 1586'da Kardinal Bellarmine (öl.1621) eserin orijinal olmadığını ve 16. asırda oluşturulduğunu iddia etmiştir. Diğer taraftan eserin orijinalliğini savunanlar ise esere yapılan tek atfı kanıt olarak sunmuşlar, dokuzuncu asırda yaşayan Reims Başpiskoposu Hincmar'ın bir mektubunda "*non modicum volumen, quod in palatio adolescentulus legi*-gençliğimde sarayda okuduğum küçük hacimli olmayan kitap" şeklinde tanımladığı çalışmanın *Libri Carolini*

⁴⁹ Karl Hampe, "Hadrians I. Vertheidigung der zweiten nicaenischen Synode gegen die Angriffe Karl des Grossen", *Neues Archiv der Gesellschaft für Ältere Deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Gesamtausgabe der Quellenschriften deutscher Geschichten des Mittelalters* 21, (1895): 85.

⁵⁰Stephen Gero, "The *Libri Carolini* and the Image Controversy", *The Greek Orthodox Theological Review* 18, (1973): 10-12.

⁵¹ Francesco Stella, "The Carolingian Answer to the Iconoclastic War and the Birth of Western Art", *European Review* 30, no.1, (2022): 40.

⁵² Noble, *Images, Iconoclasm*, 170.

⁵³ Stella, "The Carolingian Answer" 41.

⁵⁴ *Libri Carolini*'nin diğer baskıları ve el yazmalarıyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Hubert Bastgen, "Das Capitulare Karls d. Gr. über die Bilder oder die sogenannten *Libri Carolini* II", *Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Geammtausgabe der Quellenschriften deutscher Geschichten des Mittelalters* 37, (1912): 13-51.

olduğunu ileri sürmüşlerdir. Nihayet bu konudaki tartışmalar 1865 yılında Paris el yazmasının⁵⁵ prototipi olan Vatikan el yazmasının⁵⁶ ortaya çıkmasıyla son bulmuştur.⁵⁷

2.2.1. *Libri Carolini*'nin İçeriği

Dört kitap yahut cilt (*libri*) olarak tasarlanan ve her kitabın başında bir önsözün yer aldığı çalışmanın amacı, ilk kitabın önsözünde; Bizans'ta düzenlenen iki konsilin kararlarını çürütmek suretiyle onların hatalı, geçersiz ve evrensellikten uzak olduğunu kanıtlamak ve ikonalara nasıl yaklaşılması gerektiğini ortaya koymak olarak açıklanmıştır. Yozlaşmış olarak bahsedilen Doğululara karşı Batılıların doğruluğunu ve üstünlüğünü savunan bir üslupta kaleme alınmış olan eser Kilise'nin koruyucusu Şarlman'ın uzun bir monoloğu görünümündendir. Şarlman bu çalışmayla kendisinden habersiz toplanan Papa I. Hadrianus'un da desteğiyle bir oldubittiye getirilmeye çalışılan sürece müdahale etmiş, bu dinî görüldüğü kadar siyasî de olan meseleye Theodulfus'un kalemiyle cevap verme gereği hissetmiştir. Theodulfus güçlü ve sert üslubuyla rakiplerinin argümanlarını genellikle Kutsal Kitap'tan ve kilise babalarından yaptığı alıntılarla çürütmeye çalışmış ve yeni usuller dayatan konsil kararlarına geleneği arkasına alarak karşı durmaya çalışmıştır. Çalışma yoğun olarak II. İznik Konsili'ni hedef almışsa da Hieria Konsili'ni de eleştirmekten kaçınmamış ve ikona konusunda her iki konsile nispetle bir orta yol benimsemiştir.

Çalışmanın uzunluğu sebebiyle teker teker bölümlerin tercümesini makale içerisinde sunmak mümkün olmadığından dört kitabı sırasıyla temel vurguları bağlamında özetlemek ve üzerine konuşmak daha doğru bir yöntem olarak görülmektedir. Theodulfus, birinci kitabın ilk dört bölümünü Bizans İmparatoriçesi Irene ve oğlu İmparator VI. Constantinus'un Tanrı'nın kendileriyle birlikte hüküm sürdüğü söylemini (*per eum, qui conregnat nobis, Deus*) çürütmeye ayırmıştır. Bu iddianın yanlışlığını hem gramer hem teolojik açıklamalarla ortaya koyan Theodulfus Tanrı adına konuşmanın küfür ve kibir göstergesi olduğunu söylemiştir. Böylece *Libri Carolini* Bizans hükümdarlarının sert bir şekilde kınanması ve küstahlıkla itham edilmesiyle başlamıştır. Bu başlangıçtan sonra devam eden dört bölüm çalışmanın örnekler ve detaylı açıklamalarla karşı atağa geçtiği asıl bölüme geçiş ve hazırlık evresi olarak tasarlanmıştır. Buna göre; imparatoriçe, imparator ve Constantinopolis Patriği Tarasius II. İznik Konsili'nde Kutsal Kitap alıntılarını kendi çıkarlarına göre yorumlamış ve onları anlamı dışında kullanmışlardır. Aynı şekilde kilise babalarına ait söylemleri de kendi iddialarını doğrulamak adına yanlış bir şekilde yorumlamışlardır. Çalışma Bizans'ın bu kutsal yazıları bağlamından kopartarak ve yanlış bir şekilde kullanımına şiddetle karşı çıkmıştır. Bizans'ın dinî konularda karar alırken Roma'ya danışmak zorunda olduğunu, papalar tarafından onaylanan geleneği takip etmesi ve Papa Gelasius'un (p.492-496) *Decretum*'u gibi onaylanmış kitaplardan yararlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu hazırlık cümlelerinin ardından birinci kitabın sekizinci bölümünden sonuna kadar yani 30. bölüme kadar yazar, II. İznik Konsili'nde kullanılan Kutsal Kitap alıntılarını sıralamış ve teker teker bunların iddia edildikleri gibi ikona tapınımına delil olamayacaklarını ispatlamaya çalışmıştır.⁵⁸

⁵⁵ *Libri Carolini*'nin Paris el yazması (Bibliothèque de l'Arsenal, Arsenal, MS663) için bkz. [Paris. Bibliothèque de l'Arsenal, Ms-663 réserve | Biblissima](#) (Erişim tarihi 14.08.2024).

⁵⁶ *Libri Carolini*'nin Vatikan el yazması (Vat.Lat.7207) için bkz. [Vat.Lat.7207 | DigiVatLib](#) (Erişim tarihi 14.08.2024). Vatikan el yazması *Libri Carolini*'nin dördüncü kitabını ve ilk kitabın önsözünü içermemesi sebebiyle eksiktir. İlk kez H. Bastgen tarafından 1924 yılında yayımlanmıştır.

⁵⁷ Ann Freeman, "Theodulf of Orleans and the *Libri Carolini*", *Speculum* 32, no.4, (1957): 664-668.

⁵⁸ *Libri Carolini*'nin birinci kitabının 8-30. Bölümlerinde Theodulfus'un yorumladığı Kutsal Kitap alıntıları sırasıyla şöyledir: Yaratılış 1:27, 23:7, 28:11-18, 32:28, 37:33, 47:31 47:10; Çıkış 25: 10-40, 31:2-3; Sayılar 15:38-39, 21:8-9, Sayılar 7:84, Hezekiel 41:18; Yeşu 4:2; 1.Krallar 1:23; Mezmurlar 4:7, 44:13 (45:12), 29:12 (30:11), 11:3-4 (12:2-3), 9:7 (9:6), 25:8 (26:8),

Bu alıntılardan en bilineni yedinci bölümde tartışılan Yaratılış kitabı 1, 27. babda geçen “Tanrı insanı kendi suretinde ve benzerliğinde yarattı” ifadesidir. İkona savunucularının hemen her platformlarda sıklıkla dile getirdikleri bu alıntı Theodulfus için bir delil olarak kabul edilmemiştir. Zira Theodulfus, Tanrı’nın sureti ile insanın sureti arasında kurulan bu benzerliğin ikonalara cevaz veren fiziksel bir benzerlik olmadığını, yalnızca insan ruhu ile tanrısal değerlerin benzerliğinden söz edilebileceğini ifade etmiştir. Görüşünü Ambrosius (öl. 397) ve Augustinus’un (öl.430) söylemleriyle destekleyen Theodulfus, bu alıntıyı; insanın sevgi, adalet, sabır, yumuşak başlılık, cömertlik, merhamet gibi tanrısal erdemlere bağlılığı ve bunları sergilemesi bakımından Tanrı’ya benzer olduğu şeklinde yorumlamıştır. Augustinus’un “Oğul’un Baba’ya benzerliği ile insan ruhunun Tanrı’ya olan benzerliğinin farklılığına dair söylemini hatırlatan Theodulfus, Tanrı’nın, ruhun ve erdemlerin cisimsiz olduğunda ısrar ederek, ikona savunucularının bunları insan üretimi olan imgelerle eşitlemelerinin hatalı olduğunu belirtmiştir.⁵⁹

İkona savunucularının Kutsal Kitap’tan delil olarak takdim ettiği: “İbrahim Het oğullarına eğildi” (Yaratılış 23:7), “Musa kaynatasını karşılamak için ve eğilip onu öptü” (Çıkış 18.7) “İşte Peygamber Nathan diye krala bildirdiler, kralın karşısına geldiği zaman yüz üstü yere kapandı” (1. Krallar 1:23) gibi ifadelerde yer alan önünde diz çökme, eğilme, saygı gösterme, sarılma, öpme, selamlama gibi fiillerin Theodulfus nazarında bir değeri olmamıştır. Çoğunluğu kutsal insanlara yönelik saygıyla selamlama ve hayranlık ifadesi olan bu söylemlerin yine cansız varlıklara gösterilmesi beklenen hürmetle karıştırılmasını sakıncalı bulan Theodulfus, tapınma ifadelerinin de literal anlamdan ziyade bağlamı içerisinde düşünülmesi gerektiğini hatırlatmıştır.⁶⁰

Bazı objelerin kutsallığını ifade eden “İsrail oğullarına söyle ve onlara de: nesillerince esvaplarının eteklerine saçak yapınlar ve her eteğin saçağı üzerine lacivert kordon koysunlar ve onu göresiniz ve Rabbin bütün emirlerini hatırlayasınız”. (Sayılar 15: 38-39) “Musa tunçtan bir yılan yaptı onu sırk üzerine koydu ve vaki oldu ki, yılanın ısırıldığı bir adam tunç yılanı bakarsa yaşardı” (Sayılar 21: 8-9) “Akasya ağacından sandık yapacaksın...ve halis altından kefarete örtüsü yapacaksın... ve altından iki kerubi yapacaksın... ve akasya ağacından bir sofra yapacaksın... ve halis altından bir şamdan yapacaksın” (Çıkış 25: 10, 17, 18, 23, 31) söylemler karşısında Theodulfus, ilerleyen bölümlerde kutsal emanetler ve haç sembolüyle ilgili açıklamalarında olduğu gibi, bunların kaynağının insan olmadığını ilahî bir emirle meydana getirildiklerini ve kutsandıklarını, dolayısıyla bunların kutsiyetinin bugün insan eliyle yapılan ikonalara tapınımınla alakası olmadığını ısrarla belirtmiştir.⁶¹

İkinci kitabın önsözü ve neredeyse yarısına kadar olan bölümleri yine Kutsal Kitap alıntılara ayrılmıştır.⁶² Yeni ve Eski Ahit’ten delil gösterilen alıntıların gerçek anlamını ortaya koyan Theodulfus ikona savunucularını çocuksu bir anlayışa sahip olmakla suçlar; zira onlar bu pasajların ruhsal ve alegorik anlamını kabul etmek istememiştir.⁶³

47:9 (48:9). Bkz. Hubert Bastgen, “Das Capitulare Karls d. Gr. über die Bilder oder die sogenannten *Libri Carolini* I, *Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Geeamtauegabe der Quellschriften deutscher Geschichte des Mittelalters* 36, (1911): 638-639.

⁵⁹ Hefe, *Conciliengeschichte III*, 701.

⁶⁰ Hefe, *Conciliengeschichte III*, 701.

⁶¹ Noble, *Images, Iconoclasm*, 194; Gero, “The *Libri Carolini*” 20.

⁶² *Libri Carolini*’nin ikinci kitabının 1-12. Bölümlerinde Theodulfus’un yorumladığı Kutsal Kitap alıntıları sırasıyla şöyledir: Mezmurlar 74.3, 74:9, 73:20, 85:11, 99:5,9, 125:3,5; 1. Krallar 6,7,8; Ezgiler Ezgisi 2:14; Yeşaya 19:19; Matta 5:14-15; Markos 4.21; Luka 11:33.Bkz. Bastgen, “Das Capitulare I” 640-641.

⁶³ Noble, *Images, Iconoclasm*, 191.

İkinci kitabın ikinci yarısından sonuna değin “ikonalara tapınmama dine aykırıdır” kabulünün, karşı tarafın kullandığı silahlarla çürütülmesine ayrılmıştır. Kutsal Kitap alıntılarında sonra Theodulfus için sıra, ikona savunucularının II. İznik Konsili’nde başvurduğu bazı kilise babalarına atfedilen söz ve anlatılara gelmiştir. Theodulfus, Papa Silvester’in Büyük Constantinus’a Paulus ve Petrus’un resimlerini vererek, rüyasında gördüğü kişileri teşhis etmesini sağladığı hikâyeye konuya giriş yapmıştır. Papa Hadrianus’un da mektubunda yer alan bu anlatının resimleri kutsamayla alakası olmadığını belirten Theodulfus, papanın bu resimleri Constantinus’a tapması için değil, bakması için verdiğini vurgulamıştır. Yine amacından saptırılmış bu anlatı üzerine Theodulfus Kilise’nin resimlere büsbütün düşman olmadığını da ekleme ihtiyacı hissetmiştir. Ancak bu resimlere ikona savunucularının iddia ettiği gibi kutsal olay, kişi ve hatta Tanrı’ya yönelik “faaliyetlerin anısı” (*memoria rerum gestarum*) ve “unutulma korkusu” (*oblivionis timore*) ile tasarlanmış imgeler değil, dekorasyon amacı taşıyan, “süsleme aşkı”nın (*ornamenti amore*) ürünü olarak görülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Tam da bu noktada Theodulfus, Papa Büyük Gregorius’un Marsilya Piskoposu Serenus’a yazdığı mektupta geçen ve ne resimlerin yok edilmesini ne de onlara tapınılmasını kabul eden görüşünü paylaşmıştır.⁶⁴

İkinci kitabın son kısımlarında Kutsal eşyalar, kaplar, emanetler ve haçın kutsallığını ikonaların kutsallığı ile bir tutmanın mümkün olmadığı üzerinde durulmuştur. Theodulfus “şeytan görüntüyle değil haç ile alt edilmiştir, insanlar imgeyle değil çarmıhla kurtulmuştur” diyerek bu sembollerin kutsallığını ayrı bir kategoride değerlendirmiştir.⁶⁵ *Libri Carolini*’nin ikona karşıtlığına rağmen haçın kutsallığına olan vurgusu ile ikinci kitaba fazladan eklenmiş gibi görünen 31. bölümdeki ifadeler de göz önüne alındığında; bu çalışmanın 754’teki İkonoklast konsili destekleyen bir çalışma olduğu düşünülebilir. Zira 31. bölümde II. İznik Konsili’nde kendi atalarını ikona karşıtı olmaları sebebiyle (754 Hieria Konsili) kâfir ilan eden Yunanlar kınanmış ve “Atalarını kâfir ilan eden ikona savunucuları onların torunları olarak doğru ve evrensel bir öğreti ortaya koyamayacak hale gelmişlerdir” şeklinde bir tespit yapılmıştır. Tabi ki bu ifadeden yola çıkarak Theodulfus’un ve dolayısıyla *Libri Carolini*’nin 754 konsilini desteklediği sonucu çıkarılmamalıdır; çünkü çalışma ikona savunucuları kadar olmasa da ikona kırıncıları da eleştirmiş ve kınamıştır.⁶⁶

Libri Carolini’nin üçüncü kitabında öne sürülenler ikona tartışmasının, Doğu ve Batı arasındaki derin inançsal çatışmanın sadece ufak bir parçası olduğunu göstermiştir. Doğu’nun inanç söyleminden II. İznik Konsili’nin meşruiyetine uzanan tartışmalı bölümlerde Theodulfus, sırasıyla Batı’nın “doğru” inanç akidesini vermiş, ardından *filioque* (ve oğul) meselesine giriş yapmıştır. Çünkü Theodulfus için ikona tapınımı *teslis* inancının yanlış yorumlanmasıyla iç içe geçmiş bir sorun olarak görülmüştür. İkona gibi cansız bir materyale Tanrı olarak tapınılmasını, Kutsal Ruh’un Baba ve Oğul’dan birlikte çıktığının reddedilmesi gibi inançsal bir küfür olarak sunan Theodulfus, Doğu’nun Tanrı inancı ve ritüellerinin sorunlu bir durumda olduğunu hatırlatmıştır. Üçüncü kitabın ilk bölümünde Constantinopolis Patriği Tarasius’un hak etmediği bir makama getirilmesini örtbas etmek için ikona tapınımını destekleyerek hatayı hata ile kapatmak suretiyle çok yanlış bir yola girdiği ifade edilmiştir. Theodulfus, Tarasius’un yanında II. İznik Konsili’ne destek veren Kudüs Patriği Theodorus, Ankara Piskoposu Basilius ve Amorium Piskoposu Theodius’un inanç

⁶⁴ Bastgen, “Das Capitulare I” 642.

⁶⁵ Schade ve Sedlmayr, “Die Libri Carolini” 73

⁶⁶ Gero, “The Libri Carolini” 16-18

söylemlerini de konu edinmiş ve ikona tapınımına delil olarak sunulan Mezmur alıntılarının belagat anlamında hatalar içerdiğini iddia etmiştir.⁶⁷

Üçüncü kitabın ortalarına gelindiğinde, Theodulfus imparatoriçeyi hedef almış, “kilisede sessiz kalması gereken bir kadın ve reşit olmayan oğlunun düzenlediği konsil” diyerek konsilin meşruiyetini sorgulamaya açmıştır. Ardından ikonalara gösterilen hürmetin aslına ulaştığı fikrini reddeden Theodulfus, sırasıyla Constantia Piskoposu Constantinus’un, Sardeis Piskoposu Eutimius’un, Caesarea Piskoposu Agapius’un ve Rahip Ioannes’in sözlerini çürütmüştür. Son olarak *Libri Carolini*’nin üçüncü bölümünde görsellerin kutsal yazılarla çelişmemesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Theodulfus resimlerin yani ikonaların gösterdiği şeylerin dinen sakıncalı olabileceği üzerinde durmuş, kutsal yazılara bağlılığın esas olduğunu vurgulamıştır. Görüntülerin-resimlerin hiçbir zaman kutsal yazılar ve emanetlerle bir tutulamayacağını belirten Theodulfus, azizlere ait resimlere tapınılmasının mantıksızlığını şöyle anlatmıştır: “Eğer azizler hayattayken şeref peşinde koşmuş olsalardı şimdi cennette olmazlardı. Rab’bin onuruna sahipler, başka ne tür bir şeye ihtiyaçları var? Pek çok aziz hayattayken onurlandırılmayı reddetti; öyleyse, resimlerine tapınılmasından mutluluk duyacaklarına nasıl inanılabilir?”⁶⁸

Theodulfus benzer bir mantık çözümlemesine dördüncü kitabın ortalarında tekrar başvurmuş, resimlerin kutsallığının kaynağını şu sözlerle sorgulamıştır:

“Diyelim ki, resimlere tapan birine, üzerinde hiçbir yazı olmayan iki güzel kadının resmini sunuyorlar, o da bunları küçümseyip atıyor ve bir yere terk ediyor. Birinin ona bunlardan birinin Kutsal Meryem’in resmi olduğundan atılmamalı, diğerinin ise Venüs’ün resmi olması sebebiyle kesinlikle atılması gerektiğini söylemesi üzerine o ressamı, her ikisi de her yönden benzer olduğundan hangisinin Meryem’in resmi, hangisinin Venüs’ün resmi olduğunu sorar. O birinin üzerine ‘Kutsal Meryem’ yazısı, diğerine ise ‘Venüs’ yazısı verir. ‘Kutsal Meryem’in yazısı olan bu resim kaldırılır, onurlandırılır, öpülür; ‘Venüs’ yazısı olan o resim ise, Aeneas adında bir mültecinin annesi, yere atılır, hakaret edilir, lanetlenir. Ama şekil aynıdır, renkler aynıdır, malzemeler aynıdır, sadece yazı değişir. O zaman bana söyle, [...] bu kutsallık, yazı eklenmeden önce nerede bulunuyordu? Ve o, yazı yazılmadan önce nerede bulunuyordu?”⁶⁹

Libri Carolini’nin dördüncü kitabı diğer bölümlerde değinilen bazı noktaların tekrar hatırlatıldığı ve bazı konuların tamamlandığı bir cilt olmuştur. Theodulfus II. İznik Konsili’nde yer verilen bazı anlatıların şüpheli ve kabul edilemez olduğunu ifade etmiştir. Örneğin ikona savunucularının sıklıkla başvurduğu İsa’nın portresini Abgar’a⁷⁰ göndermesi hakkında güvenilir kaynaklarda bilgi bulunmadığını, yazarı bilinmeyen *libri gestorum Patrum*’dan yapılan alıntılara ve Ascalon’lu rahip Dionysius’un hikâyesine tam olarak güvenilemeyeceğini belirtmiştir. İkonalar önünde mum ve tütsü yakılarak yapılan ritüelleri putperest adetlere benzeten Theodulfus, tapınılacak kadar kutsal ikonaların, pis sokak ve yollara koyulmasını, kullanılan eşya ve elbiseler üzerine resmedilmesindeki büyük çelişkiyi de belirtmeden edememiştir.⁷¹

⁶⁷ Hefe, *Conciliengeschichte III*, 704.

⁶⁸ Noble, *Images, Iconoclasm*, 196-197.

⁶⁹ Stella, “The Carolingian Answer” 42.

⁷⁰ Anlatıya göre Edessa Kralı Abgar, tedavi edilemeyen hastalığından dolayı İsa’dan yardım istemiş, ancak İsa şehre gelmeyeceğini, bunun yerine hastalığını iyileştirecek bir havari göndereceğini vaat etmiştir. İsa’nın cevabını ileten Kral Abgar’ın kâtibi ve ressamı Hannan ayrıca İsa’nın bir portresini çizmiş, bu portre Edessa’da büyük bir saygı görmüştür. Daha sonra, bu portreye “Edessa’nın Kutsal Yüzü” (*Mandyllion*) denilmiştir. Bu anlatıya dair 4. yüzyılda yaşamış olan tarihçi Eusebios’un Kilise Tarihi isimli eseri ile Addai’nin Öğretisi isimli Süryani yazmasında birtakım bilgiler bulunmaktadır. Bkz. Henri Leclercq, “Abgar”, *The Catholic Encyclopedia*, 1 (1907): 42-43.

⁷¹ Hefe, *Conciliengeschichte III*, 706-707.

Dördüncü kitabın ve *Libri Carolini*'nin son bölümü olan 28. bölümde Theodulfus son dokunaklı sözünü söylemiştir: II. İznik Konsili evrensel değildir; çünkü evrensel Kilise'yi temsil etmemektedir. Theodulfus ve Batı'nın evrensel konsil kriteri geleneği takip etmesiyle alakalıdır. *Libri Carolini*'ye göre konsil tüm dünyadaki kiliselere elçi yahut mektup göndererek bu konuda görüş almalıydı. Bunu yapmayan konsil hiç görülmeyen adetleri benimseyerek, kilise babalarının onaylanmış doktrinlerini takip etmeyerek yeni bir yola girmiştir. Yine de çalışma şunun garantisini vererek kapanmıştır: *Universalem plane eandem synodem non cunctaremur profiteri, nisi eam universalis ecclesiae dogmatibus sentiremus refragari* yani Kilise'nin evrensel dogmalarıyla çeliştiğini hissetmediğimiz sürece, konsili evrensel konsil olarak ilan etmekte tereddüt etmeyiz.⁷²

Sonuç

Orta Çağ'da pek çok olayda olduğu gibi ikona tartışmasının tek nedeni "din" değildir. Doğu ve Batı arasında zamanla kopma noktasına gelen inanç ve ritüel farklılıkların bu konuda belirleyici olduğu kabul edilse bile, dönemin güçleri arasındaki siyasi hâkimiyet mücadelesinin tarafların ikona tartışmasına yaklaşımını etkilemediği iddia edilemez. Doğu Roma imparatorları, İmparator Büyük Constantinus'dan miras kalan konsil toplama yetkisiyle ikona karşıtı yahut ikona dostu konsiller toplayarak dinî alandaki yetkilerini sonuna kadar kullanmışlardır. Doğu'da hâkim olan *sezaropapizme* rağmen Batı'da Kilise ve Şarلمان arasında değişken bir güç dengesi mevcut olmuştur. Kilise'nin koruculuğuna soyunan Şarلمان, Doğu'da tüm şiddetiyle süren bu tartışmalara cevap verme gereği hissetmiş ve ortaya Batı'nın ikonalara dair bakışını detaylıca anlatan *Libri Carolini* çıkmıştır. *Libri Carolini*, dolayısıyla da Şarلمان ikonları kiliseleri süsleyen, yok edilmesi yerine değer verilmesi gereken; ancak tapınılması gereken objeler olarak kabul etmiştir. Buna göre ikona karşısında ılımlı bir çizgide yer alan *Libri Carolini*'nin siyasi açıdan bir meydan okuma içerdiği gözden kaçırılmamalıdır. *Libri Carolini*'de sıklıkla yer alan; "kadın ve reşit olmayan oğlu tarafından toplanan konsil", "afroz edilen imparator", "kibirli ve küstah imparatoriçe" gibi ifadeler Şarلمان'ın Doğu'nun egemenliğini resmen tanımadığını açıkça göstermektedir. Diğer yandan Şarلمان'ın izni olmaksızın Doğu'yla yakınlaşan Papa I. Hadrianus da bu süreçte geri adım atmaya ve *capitulare* karşısında açıklama yapmaya zorlanmıştır. Bu bakımdan *Libri Carolini*, Hadrianus'un da iddialarına karşılık vermekten sakınmamıştır. Görüldüğü gibi Şarلمان'ın teolojik politik tavrını ortaya koyan bir tartışma metni olan *Libri Carolini*, onun hem dinî hem de dünyevî otoritesini açıkça ortaya koyan bir çalışmadır.

Kaynakça

1. Araştırma, İnceleme ve Telif Eserler

A select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church XIII. Editör Philip Schaff ve Henry Wace. New York: Christian Literature Company, 1898.

Balicka-Witakowska, Ewa. "Bizans Kiliselerinde İkonaların Konulduğu Yerler". *İkonalar*, Çeviren Ali Özdamar, 41-61. İstanbul: Kitap yay., 2005.

Belting, Hans. *Likeness and Presence A History of the Image before the Era of Art*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1994.

Brubaker, Leslie. *Inventing Byzantine Iconoclasm*. London: Bristol Classical Press, 2012.

⁷² Bastgen, "Das Capitulare I" 662.

- Bulgurlu, Vera Geelmuyden. "Doğu Ortodoks Dininde İkonaların Anlamı". *İkonalar*, Çeviren Ali Özdamar, 23-39. İstanbul: Kitap yay., 2005.
- Collins, Roger. *Charlemagne*. London: Macmillan Press, 1998.
- Davis, Raymond. *The Lives of the Eighth-Century Popes (Liber Pontificalis) XIII*. Liverpool: Liverpool University Press, 2007.
- Gero, Stephen. *Byzantine Iconoclasm During the Reign of Constantine V*. Louvain: Secretariat du Corpus SCO, 1977.
- Gieseler, J. C. I. *Text-Book of Ecclesiastical History II*. Philadelphia: Carey, Lea and Blanchard, 1836.
- Gregory, E. Timothy. *Bizans Tarihi*. Çeviren Esra Ermert, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016.
- Hefele, Carl Joseph von. *Conciliengeschichte: nach den Quellen bearbeitet I*. Freiburg: Herder'sche verlagshandlung, 1873.
- Hefele, Carl Joseph von. *Conciliengeschichte: nach den Quellen bearbeitet III*. Freiburg: Herder'sche verlagshandlung, 1877.
- Leslie Brubaker ve John Haldon, *Byzantium in the iconoclast era c. 680-850: a history*. United Kingdom: Cambridge University Press, 2011.
- Mansi, Joannes Dominicus. *Sacrorum Conciliorum Nova et Amplissima Collectio XII*. Florentia: 1766.
- Noble, Thomas F. X. *Images, Iconoclasm, and the Carolingians*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2009.
- Ostrogorsky, Georg. *Bizans Devleti Tarihi*. Çeviren Fikret Işıltan, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2015.
- Ostrogorsky, Georg. "Rom und Byzanz im Kampfe um die Bilderverehrung". *Seminarium Kondakovianum VI*, 73-87. Prag: Institut Kondakov, 1933.
- Tanner, Norman P. *Decrees of the Ecumenical Councils Volume One Nicaea I to Lateran V*. London: Sheed & Ward, 1990.
- Thatcher, Oliver J., ve Edgar Holmes Mcneal, *A Source Book for Medieval History*. New York: Charles Scribner's Sons, 1905.
- Vasiliev, Alexander A. *Bizans İmparatorluğu Tarihi*. Çeviren Tevabil Alkaç, İstanbul: Alfa Tarih, 2016.

2. Süreli Yayınlar

- Bastgen, Hubert. "Das Capitulare Karls d. Gr. über die Bilder oder die sogenannten *Libri Carolini I*." *Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Geeammtauegabe der Quellenschriften deutscher Geschichten des Mittelalters* 36, (1911): 629-666.
- Bastgen, Hubert. "Das Capitulare Karls d. Gr. über die Bilder oder die sogenannten *Libri Carolini II*." *Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Geeammtauegabe der Quellenschriften deutscher Geschichten des Mittelalters* 37, (1912): 13-51.

- Çoban, Bekir Zakir. "Bizans İkonoklazmının Nedenleri ve İslam Etkisi Tartışması". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 8, no.1 (2008): 115-157.
- Freeman, Ann. "Theodulf of Orleans and the *Libri Carolini*", *Speculum* 32, no.4, (1957): 663-705.
- Gero, Stephen. "The *Libri Carolini* and the Image Controversy". *The Greek Orthodox Theological Review* 18, (1973): 7-34.
- Göregen, Mustafa. "İkonoklastik Konsil ve Yahya Dımeşki". *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1, no.14 (2014): 59-74.
- Hampe, Karl. "Hadrians I. Vertheidigung der zweiten nicaenischen Synode gegen die Angriffe Karl des Grossen". *Neues Archiv der Gesellschaft für Ältere Deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Gesamtausgabe der Quellschriften deutscher Geschichten des Mittelalters* 21, (1895): 83-113.
- Leclercq, Henri. "Abgar". *The Catholic Encyclopedia* 1, (1907): 42-43.
- Neil, Bronwen. "The Western Reaction to the Council of Nicaea II". *The Journal of Theological Studies* 51, no. 2 (2000): 533-552.
- Schade, Herbert ve Hans Sedlmayr. "Die *Libri Carolini* und Ihre Stellung zum Bild". *Zeitschrift für Katholische Theologie* 79, no. 1 (1957): 69-78.
- Shahan, Thomas J. "Caroline Books", *The Catholic Encyclopedia* Cilt 3. New York: Robert Appleton Company, 1908, 371-372.
- Stella, Francesco. "The Carolingian Answer to the Iconoclastic War and the Birth of Western Art". *European Review* 30, no.1, (2022): 33-46.
- Taşpınar, İsmail. "Doğu'nun Son Kilise Babası Yuhanna ed-Dımaşki (649-749) ve İslâm", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 21 (2001): 23-54.
- Truglia, Patrick (Craig). "Anastasius the Librarian's Papal Interpolations into Pope Adrian I's Letter to the Emperors (JE 2448)". *Revista Teologica*, no. 4 (2023): 5-28.
- Wallach, Luitpold. "The Greek and Latin Versions of II Niceae and the Synodica of Hadrian I (JE 2448): a Diplomatic Study". *Traditio*, no. 22 (1966): 103-125.

3. İnternet Kaynakları

[Paris. Bibliothèque de l'Arsenal, Ms-663 réserve | Biblissima](#) (Erişim tarihi 14.08.2024).

[Vat.lat.7207 | DigiVatLib](#) (Erişim tarihi 14.08.2024).

[MGH Conc. 2, Suppl. 1 \(dmgh.de\)](#) (Erişim tarihi 02.09.2024).

[Libri Carolini, sive, Caroli Magni Capitulare de imaginibus : Bastgen, Beda : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](#) (Erişim tarihi 02.09.2024).

Summary

The Byzantine Empire's icon debates during the 8th and 9th centuries sparked profound theological debates within the Christian world. The prohibition of the use of icons, particularly initiated by Byzantine Emperor Leo III and continued by his successors, was a process that deeply questioned the church's relationship with sacred images. In 787, the Second Council of Nicaea, convened under the direction of Empress Irene, officially condemned iconoclasm and permitted the use of icons again. The icon debates dragged Byzantium into a civil war that lasted more than a century. It deeply affected the relations between church and state, religious authority, and the bond of society with religion. The Carolingian Empire in the West responded to these debates from its own perspective, producing the *Libri Carolini*, a work that critiqued the developments in the East and defended its theological stance. The *Libri Carolini* was written by the Carolingian Emperor Charlemagne as a response to the icon controversy in Byzantium. The *Libri Carolini*, written by Theodulf of Orleans, one of Charlemagne's most important theologians, advocates the proper use of icons rather than their worship or breaking. The *Libri Carolini* is a work consisting of four books, which question the theological foundations of 754 Hieria Council and the Second Council of Nicaea in 787. Theodulf of Orleans attempted to refute, one by one, the decisions supporting icon worship put forward at the Second Council of Nicaea. While criticizing the Byzantine policy of sacred images, the work clearly presents the stance of Western Christianity on the correct use and meaning of icons. *Libri Carolini*, which can be called a very comprehensive theological political polemical work, is an epistle that responds to the extreme views of Byzantium with quotations from the Holy Bible and the words of the church fathers. Although the decisions of the Second Council of Nicaea were not correctly translated into Latin, Theodulf accused the Byzantines of idolatry because they used icons in worship. Theodulf also condemned the decisions of the Council of Hieria in 754, which advocated the complete destruction of icons. During the formation of the *Libri Carolini*, Charlemagne also took on Pope Hadrian, who supported the Second Council of Nicaea, and caused him to back down from the icon debates. As a result, Charlemagne demonstrated that he rejected the decisions of the Second Council of Nicaea, which Pope Hadrian supported with his letters and ambassadors. One of the main theses of the work is that icons are not a religious necessity, but when used correctly they can be useful tools for educational and reminder purposes. While *Libri Carolini* rejects the worship of icons, it also argues that it is wrong to ban them altogether. The *Libri Carolini* highlights the theological differences between Western Christianity and Byzantium. While Byzantium oscillated between iconoclasm and icon worship, in the West it gave rise to a different form of relationship between the religious authority of the church and the emperor. The West viewed iconoclasm and icon worship as an excessive practice of the East and preferred to develop its own understanding of religious art. *Libri Carolini* examines the West's perspective on the East and also reveals how Christian art was perceived as a theological and didactic tool. The *Libri Carolini* can be seen not only as a theological text but also as a document reflecting the Carolingian Empire's political relations with the Byzantine Empire. The work demonstrates the West's distance from the East and how it defined its own religious identity. The West perceived Byzantium as a threat to its supremacy, and thus, the *Libri Carolini* can be interpreted as a text containing Western critiques of Byzantium. Additionally, this work reflects the West's efforts to develop an independent Christian identity separate from Byzantium. The *Libri Carolini* had a lasting impact on the role of icons in Western Christianity. This work prevented the destruction and worship of icons in the West, allowing them to be viewed as a value of religious art. This approach played a significant role in the development of Western Christian art and the use of religious images. The influence of the *Libri Carolini* was a crucial factor in shaping Western Christian art and theology, particularly regarding the place of icons within Christianity. The *Libri Carolini* stands as a significant Western response to Byzantine icons debates, clearly articulating the position of Western Christianity on religious art and icons. This work reflects the theological and political differences between Western and Eastern Christianity while also playing a key role in the West's process of defining its own religious identity. Rather than rejecting or worshipping icons, the West's advocacy of their proper use appears to have been influential in the shaping of Western Christian art and theology. The *Libri Carolini* is considered an important text in the historical development of Christian iconography and stands out as one of the fundamental works that shaped the West's attitude towards religious imagery.